

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

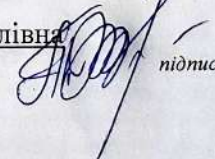
Спеціальність 051 «Економіка»

Допускається до захисту
завідувач кафедри економіки та економічної
теорії
назва кафедри
доц. С.Г. Батажок
підпис, вчене звання, прізвище, ініціали
«20» листопада 2023 року

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ
НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ**

Виконав: Сергійчук Андрій Володимирович
прізвище, ім'я, по батькові, *підпис*

Керівник: доцент Рибак Надія Олексіївна
вчене звання, прізвище, ініціали *підпис*

Рецензент: доцент Арбузова Тетяна Василівна
вчене звання, прізвище, ініціали *підпис*

Я, Сергійчук Андрій Володимирович, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 051 «Економіка»

Затверджую

гарант ОПП «Економіка»

доцент Понедільчук Т.В.

підпис, вчене звання, ініціали, прізвище
«19» грудня 2022 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра

Сергійчук Андрій Володимирович
прізвище, ім'я та по батькові

Тема: «Удосконалення системи соціального захисту населення в Україні»

Перелік питань, що розробляються в роботі зміст соціального захисту населення та роль держави у його забезпеченні; функції та принципи соціального захисту населення; фінансовий механізм реалізації соціального захисту населення; завдання та функції Управління соціального захисту населення Білоцерківської міської ради; цільові програми Управління соціального захисту населення; соціальна підтримка населення Управлінням соціального захисту населення; напрями удосконалення державного регулювання механізму соціального захисту населення; пріоритетні напрями регіональної політики соціального захисту населення; зарубіжний досвід функціонування систем соціального захисту.

Вихідні дані закони України, правові та нормативні акти Верховної Ради та Кабінету Міністрів України, матеріали Міністерства економіки та Державного комітету статистики України, Звіти про роботу Управління соціального захисту населення Білоцерківської міської ради, монографічні і періодичні українські та зарубіжні видання.

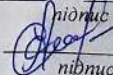
Календарний план виконання роботи

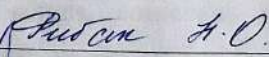
Етап виконання	Період виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	січень-лютий 2023	
Теоретико-методична частина	березень-квітень 2023	
Аналітична частина	травень-липень 2023	
Рекомендаційна частина	серпень-вересень 2023	
Оформлення роботи	жовтень 2023	
Перевірка на плагіат	листопад 2023	
Попередній розгляд на кафедрі	листопад 2023	
Подання на рецензування	грудень 2023	

Керівник роботи

Здобувач

підпис

вчене звання, ініціали, прізвище

ініціали, прізвище

Дата отримання завдання «20» грудня 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ.....	9
1.1. Зміст соціального захисту населення та роль держави у його забезпеченні.....	9
1.2. Функції та принципи соціального захисту населення.....	17
1.3. Фінансовий механізм реалізації соціального захисту населення	22
Висновки до розділу 1.....	30
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УПРАВЛІННЯМ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ БІЛОЦЕРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ.....	32
2.1. Історія створення Управління соціального захисту населення Білоцерківської міської ради, його завдання та функції.....	32
2.2. Цільові програми Управління соціального захисту населення	36
2.3. Соціальна підтримка населення Управлінням соціального захисту населення.....	43
Висновки до розділу 2.....	55
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ.....	58
3.1. Напрями удосконалення державного регулювання механізму соціального захисту населення.....	58
3.2. Пріоритетні напрями регіональної політики соціального захисту населення.....	65
3.3. Зарубіжний досвід функціонування систем соціального захисту.....	69
Висновки до розділу 3.....	77
ВИСНОВКИ.....	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	82
ДОДАТКИ.....	88

АНОТАЦІЯ

Сергійчук А.В. Удосконалення системи соціального захисту населення в Україні

Досліджено теоретичні аспекти економічних категорій, що характеризують соціальний захист населення.

Наукова методологія дослідження базується на вивченні системи соціального захисту та фінансового механізму реалізації соціального захисту населення. У процесі дослідження використовувалися різні прийоми і методи: аналізу і синтезу, поєднання кількісного та якісного аналізу, метод порівнянь, системного і комплексного підходів.

Досліджено пріоритетні напрями підвищення соціального захисту населення та ефективні механізми їх реалізації. Обґрунтовано теоретичні положення та розроблено практичні рекомендації щодо напрямів удосконалення соціального захисту населення в Україні.

Зроблено висновок, що удосконалення механізму системи державного управління соціальним захистом населення передбачає: впровадження комплексу заходів щодо радикальної модернізації діючої пенсійної системи; забезпечення переходу від бюджетного до страхового принципу фінансування значної частини видатків на соціальний захист; запровадження єдиного соціального внеску

Одержані результати можуть бути використані в практиці для обґрунтування напрямів удосконалення державної політики соціального захисту економічно активного населення в Україні в сучасних умовах.

Кваліфікаційна робота містить 87 сторінок, 13 таблиць, 4 рисунки, список використаних джерел із 52 найменувань, 3 додатки.

Ключові слова: соціальний захист, соціальна послуга, державне управління, соціальна система, соціальна сфера, соціальна політика, фінансовий механізм.

ABSTRACT

Serhiychuk A.V. Improving the system of social protection of the population in Ukraine

The theoretical aspects of economic categories characterizing the social protection of the population have been studied.

The scientific methodology of the research is based on the study of the system of social protection and the financial mechanism of the implementation of social protection of the population. In the process of research, various techniques and methods were used: analysis and synthesis, a combination of quantitative and qualitative analysis, the method of comparisons, systematic and complex approaches.

The priority directions of increasing the social protection of the population and effective mechanisms for their implementation have been studied. The theoretical provisions were justified and practical recommendations were developed regarding the areas of improvement of social protection of the population in Ukraine.

It was concluded that the improvement of the mechanism of the state management system of social protection of the population involves: implementation of a set of measures for the radical modernization of the current pension system; ensuring the transition from the budgetary to the insurance principle of financing a significant part of social protection expenditures; introduction of a single social contribution

The obtained results can be used in practice to calculate directions for improving the state policy of social protection of the economically active population in Ukraine in modern conditions.

The qualification work contains 87 pages, 13 tables, 4 figures, a list of used sources with 52 items, 3 appendices.

Keywords: social protection, social service, state administration, social system, social sphere, social policy, financial mechanism.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилевич В., Баластрик Л. Державні фінанси: навчальний посібник. Вид. 2_ге, доп. і перероб. К.: Атіка, 2014. 368 с.
2. Баранник Л. Б. Соціальний захист громадян : навчальний посібник / Л. Б. Баранник. Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с
3. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту: становлення і розвиток в Україні. Київ, 2015. 381 с.
4. Белова І.М., Семенишена Н.В. Суть, основні напрями та функції соціального захисту населення / І.М.Белова, Н.В.Семенишена // Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. 2021. Випуск 34. С.92-105 DOI:<https://doi.org/10.37406/2706-9052-2021-1-11>
5. Бендасюк О. Державне управління соціальним захистом населення в умовах ринкової економіки / О. Бендасюк // Галицький економічний вісник. 2015. № 1(26). С. 123-126.
6. Балакірева О. М., Дмитрук Д. А. Основні пріоритети соціальної політики очима населення України / О.М.Балакірева, Д.А. Дмитрук // Український соціум. 2017. № 3 (46). С. 143-156.
7. Бутник О. О. Аналіз моделей соціальної політики в країнах з розвинутими ринковими відносинами: досвід для України. Державне управління: удосконалення та розвиток. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/5_2018/33.pdf
8. Василик О. Д. Бюджетна система України: підруч. / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. К. : Центр навч. л-ри, 2014. 544 с.
9. Гордієнко Л.А. Зарубіжний досвід фінансування соціальних програм та особливості його впровадження в Україні / Л. А. Гордієнко //Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. 2020. Вип. 4 С.25-33

10. Глазко Н. Д. Зарубіжний досвід забезпечення соціальної сфери / Н.Д. Глазко // Ефективна економіка: наукове фахове видання. 2014. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3059>
11. Грушко В. І. Пенсійна система України : навч. посіб. К., 2016. 125 с.
12. Гітіс Т. П., Лисенко М. Л. Напрями удосконалення системи соціального захисту населення України / Т.П. Гітіс, М.Л. Лисенко // Економічний вісник Донбасу, 2021. № (4 (62)) . С. 168-173. URL: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-4\(62\)-168-173](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-4(62)-168-173)
13. Дідур К. М., Дмитрюк С. П. Економічні аспекти соціального страхування населення/ К.М.Дідур, С.П.Дмитрюк // Економіка та держава. 2021. № 12. С. 98-103. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.12.98
14. Карлін М.І. Фіскальна політика і соціальні виплати в сучасній Україні/ М.І.Карлін// Науково-економічний та суспільно політичний журнал «Демографія та соціальна економіка». К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. 2016. № 17. С. 70-77.
15. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
16. Клівіденко Л.М. Фінансове забезпечення соціального захисту населення України: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.04.01. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 20 с.
17. Клименко А. Л. Стандарти і гарантії соціального забезпечення: міжнародно-правовий і вітчизняний контекст : монографія / А. Л. Клименко. Харків: Юрайт, 2019. 176 с.
18. Кудлаєнко С. Структурні елементи механізмів реалізації соціальної політики / С. Кудлаєнко// Вісник ХНУ. Економічні науки. 2019. №1. С. 169-173.
19. Левків Г. Я. Соціальна робота як відображення економічної політики в державі / Г.Я.Левків , Г.В.Коваль, О.П. Подра, Г.З.Леськів, О.Т.Бойко // Економіка та держава. 2021. № 6. С. 34–39. DOI: [10.32702/23066806.2021.6.34](https://doi.org/10.32702/23066806.2021.6.34)

20. Лопушняк Г.С. Інституційне забезпечення державної соціальної політики: теоретико-проблемні аспекти // Актуальні проблеми державного управління. 2011. № 2. С. 1-7.
21. Лібанова Е. Бідність в Україні: визначення, критерії та показники /Е. Лібанова //Україна: аспекти праці. 2015. № 6. С.25-32.
22. Макарова О. Державні соціальні програми: теоретичні аспекти, методика розробки та оцінки: монографія. К.: Ліра-К, 2014. 328 с.
23. Марценюк О. В. Соціальний захист населення України / О. В. Марценюк // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2015. Вип. 2(3). С. 166-170.
24. Мельник С., Кошелева Г., Вольська Н. Зарубіжний досвід надання пільг у грошовій формі та пошуку джерел фінансування соціальних виплат / С. Мельник, Г.Кошелева, Н.Вольська // Україна: аспекти праці. 2015. № 8. С. 35-40.
25. Мельник А. Ф., Длугопольський О. В. Публічний сектор і державна політика в демократичному суспільстві: монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2018. 240 с.
26. Насібова О. В. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення соціального захисту населення/ О.В.Насібова// Економіка та держава. 2019. № 8. С. 35-40. DOI: [10.32702/2306-6806.2019.8.35](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2019.8.35)
27. Огінська А.Ю. Соціальний захист населення та фінансовий механізм його реалізації: теоретико-концептуальний зріз / А. Ю. Огінська // Економіка та держава. 2018. № 4. С.131-136.
28. Осіпова Л.В., Плахтій В.Г. Фінансове забезпечення соціального захисту населення в Україні: сучасний стан та перспективи / Л.В. Осіпова, В.Г. Плахтій // Проблеми економіки та політичної економії. 2018. № 1. С.125-138
29. Павлюк К.В., Степанова О.В. Модернізація системи соціального захисту в контексті накопичення соціального капіталу в Україні / К.В. Павлюк, О.В.Степанова // Фінанси України. 2018. № 6. С. 15-29.

30. Про прожитковий мінімум : Закон України від 15 липня 1999 р. № 966-
XIVII. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 38. Ст. 348
31. Проекти ЄС в Україні. Представництво Європейського Союзу в
Україні. URL: [https:// eeas.europa.eu/delegations/ukraine/10722/](https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/10722/)
32. Проекти, що підтримуються МБРР. Міністерство соціальної політики
України / Офіційний портал. URL:
<https://www.msp.gov.ua/timeline/Proekti-shcho-pidtrimuyutsyaMBRR.html>
33. Руженський М.М. Соціальний захист зайнятого населення: стан та
шляхи поліпшення /М.М. Руженський // Ринок праці та зайнятість
населення. 2016. № 1. С. 16-19.
34. Романовська Ю.А., Давидюк А.О. Фінансування соціальних послуг в
Україні/ Ю.А. Романовська, А.О.Давидюк// Науковий вісник
Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і
менеджмент. 2020. Вип. 46. С. 76-85.
35. Рекомендації щодо покращення національного законодавства і практик
України у сфері соціальних послуг та ефективного залучення
організацій громадянського суспільства до надання соціальних послуг
на базі міжнародних практик. URL: [https://www.google.com/
search?rlz=1C1GGRV_en](https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_en)
36. Співробітництво України та ЮНЕСКО. Постійне представництво
України при Юнеско. URL: [https://unesco.mfa.gov.ua/ua/ukraine-
unesco/cooperation](https://unesco.mfa.gov.ua/ua/ukraine-unesco/cooperation)
37. Сергієнко О. Соціальна політика в сучасному світі та в Україні /
О.Сергієнко // Україна: аспекти праці. 2017. № 1.
38. Сидорчук А. Теоретичні аспекти державного соціального страхування /
А.Сидорчук // Український соціум. 2016. № 3. С. 105-120.
39. Скуратівський В. А., Палій О. М. Основи соціальної політики: навч.
посіб. К.: МАУП, 2016. 200с.

- 40.Скуратівський В.А. Правовий вимір діяльності соціальної держави / В.А.Скуратівський // Вісн. Нац. академії держ. Управління при Президентові України. 2017. № 4. С. 184-192.
- 41.Соціальне страхування: підручник / За ред. д. е. н., проф. О.П. Кириленко та д. н. з держ. упр., доц. В.С. Толуб'яка. Тернопіль: Економічна думка, 2016. 353 с.
- 42.Степанова О. В. Фінансування соціального захисту в умовах децентралізації: зарубіжний досвід та національні реалії / О. В. Степанова // Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 22. С. 73-79.
- 43.Сухицька Н. В. Принципи соціального забезпечення населення / Н.В. Сухицька // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2014. Т. 1. Вип. 6-2. С. 55-57.
- 44.Тропіна В.Б. Бюджетне забезпечення соціальної функції держави в Україні // Фінанси України. 2018.№ 5. С. 15-31.
- 45.Устинов С.О. Співвідношення термінів «соціальний захист» та «соціальне забезпечення» в законодавстві України / С.О.Устинов// Юридична наука і практика. 2017. № 2. С. 90-95.
- 46.Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки: навч. посіб. / В. В. Утвенко. Київ : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. 248 с.
- 47.Фоменко Г. Г. Формування соціальних витрат підприємств у процесі реалізації соціального захисту працівників /Г.Г.Фоменко // Економіка промисловості. 2014. № 3-4. С. 356-360.
- 48.Флорескул Н. Система соціального захисту населення як чинник формування соціальної держави / Н.Флорескул // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2019. №2. С.34-45.
- 49.Шульц С., Джаман М., Луцків О. Інноваційні підходи до реалізації державної регіональної політик / С.Шульц, М.Джаман, О.Луцків //

Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2018. Вип. 5. С. 133.

50.Щодо вдосконалення пенсійного законодавства в Україні. Аналітична записка // Національний інститут стратегічних досліджень. 2016. № 15.

51.ЮНІСЕФ визначив основні напрями роботи в Україні. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2700794-unisef-viznaciv-osnovni-naprami-roboti-v-ukraini.html>

52.NationalInsurance–GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/national-insurance/overview>